

Z HISTORII PROKURATURY

**Płk audytor Kazimierz Marian Marcei Słowikowski
Naczelnny Prokurator Wojskowy
i Szef Departamentu Sprawiedliwości
Ministerstwa Spraw Wojskowych**

Kazimierz Marian Marcei Słowikowski urodził się 2 lutego 1887 r. w Borkach Wielkich, powiat tarnopolski (obecnie Ukraina) jako syn Stanisława i Kazimiery z Nowickich.

Po ukończeniu szkoły gimnazjalnej kontynuował naukę we Lwowie, gdzie studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza.

Do Wojska Polskiego wstąpił 9 grudnia 1918 r. i służył w 11. Pułku Ułanów Legionowych, którym dowodził generał Mariusz Zaruski. Pułk ten, w okresie wojny polsko-bolszewickiej w latach 1919–1921, uczestni-

czył w walkach o wyzwolenie Wilna spod okupacji sowieckiej, do którego to zadania został wyznaczony przez Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego. Walki trwały od 19 do 21 kwietnia 1919 r., kiedy to bolszewicy zostali wyparci z miasta. Ponownie próbowali zdobyć Wilno pod koniec kwietnia 1919 r., ale oddziały Wojska Polskiego odparły ich kontrofensywę.

*Józef Piłsudski dokonuje przeglądu Wojska Polskiego po zajęciu Wilna.
Źródło: <https://s.twojehistoria.pl/uploads/2018/07/Przepl%C4%85d-oddzia%C5%82%C3%B3w-Wojska-Polskiego-po-zaj%C4%99ciu-Wilna-1919.jpg>.*

Kazimierz Słowikowski po ukończeniu studiów karierę prawniczą kontynuował w sądownictwie wojskowym. Zgodnie z dekretem nr L 2247 z dnia 6 sierpnia 1920 r. Kazimierz Słowikowski został zatwierdzony z dniem 1 kwietnia 1920 r. w stopniu majora. W tym czasie pełnił funkcję asystenta prokuratora wojskowego w Sądzie Wojskowym Okręgu Generalnego w Warszawie. Z dniem 3 maja 1922 r. został zweryfikowany w stopniu majora ze starszeństwem z dniem 1 czerwca 1919 r. i 85 lokatą w korpusie oficerów sądowych.

Jak wynika z rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych Kazimierza Sosnkowskiego z dnia 15 sierpnia 1923 r. Kazimierz Słowikowski został przeniesiony z Ministerstwa Spraw Wojskowych Departamentu IX Sprawiedliwości do Wojskowego Sądu Okręgowego Korpusu Nr I na stanowisko sędziego śledczego.

Kazimierz Słowikowski od 15 sierpnia 1926 r. pełnił funkcję referenta w Wydziale I Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych. W późniejszym okresie został powołany na stanowisko Szefa Wydziału I Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Kazimierz Słowikowski angażował się w działalność naukową i był członkiem komitetu redakcyjnego czasopisma „Wojskowy Przegląd Prawniczy”, na którego łamach publikował również swoje artykuły m.in. „Z zagadnień polityki kryminalno-penitencjarnej w wojsku” (Wojskowy Przegląd Prawniczy 1928, nr 2). Czasopismo to poświęcone było zagadnieniom głównie prawa karnego wojskowego. Aktualnie wydawane jest przez Prokuraturę Krajową.

Zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 lutego 1929 r. Kazimierz Słowikowski został mianowany sędzią orzekającym w wojskowych sądach okręgowych, a na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych został przeniesiony do Wojskowego Sądu Okręgowego Nr I na stanowisko sędziego śledczego.

Na mocy zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Kazimierzowi Słowikowskiemu nadano stopień podpułkownika ze starszeństwem z dniem 1 stycznia 1932 r. i 5. lokatą w korpusie oficerów sądowych. W grudniu tego samego roku Kazimierz Słowikowski został przeniesiony, na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych, z Wojskowego Sądu Okręgowego Nr I do Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych na stanowisko szefa wydziału.

Z dniem 1 października 1934 r. Kazimierz Słowikowski został wyznaczony na pełniącego obowiązki, a od dnia 30 września 1935 r. na zastępcę Naczelnego Prokuratora Wojskowego i szefa Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Kazimierz Słowikowski uczestniczył również w pracach nad powstaniem kodeksu wojskowego postępowania karnego z 1936 r., który wszedł w życie 1 stycznia 1937 r.

Z wniosku o odznaczenie Kazimierza Słowikowskiego orderem Odrodzenia Polski wynika, iż miał on duże zasługi w pracach ustawodawczych, które były prowadzone w Departamencie Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych. W uzasadnieniu wniosku o odznaczenie orderem Odrodzenia Polski, był on opisany w sposób następujący: „Po-

siadając wybitną wiedzę fachową, znakomite doświadczenie i wyczuć interesu państwowego, pracą swą, wykonywaną stale ponad miarę obowiązku i z całkowitym poświęceniem przysparza wojsku wiele korzyści, co znajduje swój wyraz przede wszystkim przy rozwiązywaniu zagadnień z zakresu konsultacji prawnej i gdzie chodzi o interes skarbu państwa”.

5-376
Sub. MKB

Wniosek o odznaczenie

Ministerstwo
Za gorliwość i owocną służbę
Odnosi wybitnego zasług, które miały przy przysparzeniu
Wojskowa
w szczególności o odznaczeniu

IV - Krzyż Oficerski
(Odnosi, klasa)
orderu Odrodzenia Polski
(Odnosi odznaczenia)

1. Nazwisko i imię
kandydata SŁOWIKOWSKI Kazimierz Marian Marcei ✓

2. Tytuł kawalerski
--- 3. Stopień wojskowy Nacz. Szefa Wojsk i Szefa Dep. Spraw Wojsk. 30.9.1935 wyróżniający się

4. Kwalifikacje obywatela ze c. 19 37

5. Zawód: 6. Stopień służbowy radca prawnik
(Grupa) Sąd I RP
podstawy od dn. 19.3.1937

7. Adres dotychczasowy
Warszawa, Departament Sprawiedliwości MSWojsk.

8. Liczba lat służby (specy):
a) szwajcarskiej: 5
b) samorządowej: 15
c) państwowej polskiej: 15

9. Powód odznaczenia (czy podać data nadania):
srebrny Krzyż Zasługi /Ds.Pers.6/28/
złoty Krzyż Zasługi /Ds.Pers.2/36/.

10. Opinię Wojewody
Wniosek
dn. / / 19 r. (miejscowość)

11. Opinię Ministra właściwego do sprawiedliwości
Warszawa, dn. / / 19 r. (miejscowość)

12. Opinię Kapituły:
---

13. Opinię Prezesa Rady Min.:

Nadano zarządzeniem
z dn. / / 19 r.

Ogłoszono
w Nr. / /
z dn. / / 19 r.

Wpisano do książki odznaczonych
pod poz. / /

Forma nr 101/Proc. VII. 01. r.
Wniosek o odznaczenie.

Oficyna Drukarska Włocławska, 1018 r. - No 1207 - 10.000.
30. 9. 1935.

14. Zbiory:

Urodzony dnia 2.2.1887 r. w Borkach Wielkich, syn ś.p. Stanisława i ś.p. Kasieliny z Nowickich, wyznania rzymsko-katolickiego. Ukończył Szkołę klasową gimnazjum i wyjechał prawną z uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Z zawodu cywilnego sędzią: do wojska polskiego wstąpił 9.12.1918 r. do II pułku ułanów; od 1.5.1919 r. przeszedł do służby w sądownictwie wojskowym, w którym zajmował stanowiska sędziego, referenta i szefa wydziału M.S. Wojsk., wreszcie od 1.10.1934 r. pełniącego obowiązki, a od 30.9.1935 r. wyznaczony na to stanowisko zastępcy Naczelnego Prokuratora Wojskowego i Szefa Departamentu Sprawiedliwości M.S. Wojsk.

15. Uszczególnienie wadliwych i stopnia odznaczenia:

Radca prawnik sąd. Słowikowski jako zastępca Naczelnego Prokuratora Wojskowego i Szefa Departamentu Sprawiedliwości M.S. Wojsk. posiadał wybitną wiedzę fachową, znakomite doświadczenie i wyczuć interesu państwowego, pracą swą, wykonywaną stale ponad miarę obowiązku i z całkowitym poświęceniem przysparza wojsku wiele korzyści, co znajduje swój wyraz przede wszystkim przy rozwiązywaniu zagadnień z zakresu konsultacji prawnej i gdzie chodzi o interes skarbu państwa. Poza tym odznaczenie p. radca Słowikowskiego orderem Odrodzenia Polski jest tym bardziej wskazane, że zajmuje on jedno z najwyższych i najbardziej odpowiedzialnych stanowisk w korpusie oficerów sędziowskich i podczas kiedy inni oficerowie sędziowskiego sądownictwa od niego stanowiska odznaczenia to już posiadają, to p. radca Słowikowskiemu nie zostało ono dotychczas nadane.

16. Opinię Ministra wyrażającą z inicjatywą odznaczenia
dn. / / 19 r. (miejscowość)

Wniosek o odznaczenie Kazimierza Słowikowskiego orderem Odrodzenia Polski.
Źródło: materiały archiwalne z Wojskowego Biura Historycznego, nr teczki KZ 5-376.

Do 31 sierpnia 1939 r. Kazimierz Słowikowski był zastępcą gen. bryg. Teofila Marescha szefa Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych. Stanowisko szefa Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych, jak i jego zastępcy, było połączone z pełnieniem funkcji odpowiednio Naczelnego Prokuratora Wojskowego oraz jego zastępcy, dlatego też Kazimierz Słowikowski pełnił również funkcję zastępcy Naczelnego Prokuratora Wojskowego. Od początku II Wojny Światowej do 18 września 1939 r. sprawował funkcję Szefa Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych i Naczelnego Prokuratora Wojskowego. W tym

samym czasie Kazimierz Słowikowski znalazł się również w obsadzie personalnej, utworzonego w Kwaterze Głównej Naczelnego Wodza 1 września 1939 r., Szefostwa Służby Sprawiedliwości, na której czele stanął gen. bryg. Teofil Maresch, dotychczasowy szef Departamentu Sprawiedliwości i Naczelny Prokurator Wojskowy.

Stanisław Szurleja
I. dz. 42/tjn./39/Sąd.

Paris, dnia 13 /X/ 1939.
BI 12j/10

Ścisłemu Biuru Rejestracyjnemu
Ministerstwa Spraw Wojskowych

w sprawie

o ustaleniu jemu Biura Rejestracji z daty Paryż,
dn. 5. IX. 1939. I. dz. 42/tjn. 3. sk. podaj poniżej
obsady personalnej wszystkich szczebli kierownictwa od początku
roku 1935 do września 1939. z wyjątkiem sądów polowych,
których obsada była dokonywana przez Biuro Pełn. N. S. Kraj.
i których w nadz. polow. z pomocą rekonstruować się
nie może.

Zamierzam, iż z uwagi na brak danych do kumca-
tionnych mogą w restauracji opisać się pewne
nieścisłości, głównie jeśli chodzi o wpisane osoby
rejestr. obsadzone po 1. IX 1939. przez gł. szefa T. Maresch,
za który pomerytych oficerów podano - ostatnio po-
nadane.

Departament Sprawiedliwości N. S. Kraj.

1) Naczelny Prokurator Wojskowy 1) gen. bryg. Maresch Teofil
Ścisły Departamentu : do 1. IX 1939
2) płk. aud. Słowikowski
Kazimierz
do 1. IX 1939.

2) Zastępca : 1) płk. aud. Słowikowski Kazimierz
do 1. IX 1939
poirniej - odcat.

1) Naczelny kierownik administracji 1) płk. Dr. Słowicki Kazimierz
szefostwa i wpisowianictwa do września 1939.
2) płk. Dr. Słowicki Kazimierz
do 1. IX 1939.

Fragment pisma I.dz. 42/tjn./39/Sąd. Stanisława Szurleja, szefa Sądow-
nictwa Wojskowego Ministerstwa Spraw Wojskowych do szefa Biura Re-
jestracyjnego Ministerstwa Spraw Wojskowych w sprawie obsady perso-
nalnej wszystkich szczebli kierownictwa od początku 1935 r. do września
1939 r. z wyjątkiem sądów polowych, których obsada była dokonywana
przez Biuro Personalne Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Źródło: <https://web.archive.org/web/20181125210455/http://pism.co.uk/B/BI12j.pdf>.

Po wybuchu II Wojny Światowej Kazimierz Słowikowski przedostał się do Francji, a następnie do Wielkiej Brytanii. Był wówczas poważnie chory, ale pomimo tego nieprzerwanie pełnił służbę w Polskich Siłach Zbrojnych. Do jesieni 1944 r. sprawował funkcję doradcy prawnego w Oddziale V Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie.

Kazimierz Słowikowski w lipcu 1944 r. został powołany na stanowisko Naczelnego Prokuratora Wojskowego i funkcję tę sprawował do śmierci w dniu 20 maja 1945 r.

W artykule Leszka Kani „Służba sprawiedliwości Wojska Polskiego we Francji i Wielkiej Brytanii (październik 1939 – październik 1940)”, autor podkreślił, że Kazimierz Słowikowski cieszył się zaufaniem i autorytetem ze względu na sprawowanie służby w sposób wzorowy oraz fakt, że był doskonałym prawnikiem. Opinię tę potwierdza również wzmianka we wniosku o odznaczenie orderem Odrodzenia Polski, gdzie w miejscu wyszczególnionych zasług wpisano „za gorliwą i owocną służbę wojskową”.

Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 marca 1928 r. Kazimierz Słowikowski został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi za osiągnięcia na polu sądownictwa wojskowego. Kolejne odznaczenie, jakie otrzymał, to Złoty Krzyż Zasługi za osiągnięcia w służbie wojskowej w korpusie oficerów sądowych w 1936 r.

„Dziennik Personalny” nr 6 z 1928 (fragment).

Źródło: <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/53373/edition/69623/content>.

Kazimierz Słowikowski zmarł 20 maja 1945 r. w Wielkiej Brytanii. Jego grób (nr 15) znajduje się na cmentarzu przy Kościele św. Anny w Ormskirk w Wielkiej Brytanii.

Grób Kazimierza Słowikowskiego w Ormskirk w Wielkiej Brytanii.

Źródło: <https://www.militaryimages.net/media/slowikowski-kazimierz-m-m.55487/>.

Źródła

1. L. Kania, Służba sprawiedliwości Wojska Polskiego we Francji i w Wielkiej Brytanii (październik 1939 – październik 1940), *Przegląd Historyczno-wojskowy* 2014, nr 15(66)/1.
2. Waldemar Puławski, Słowo wstępne od Przewodniczącego Rady Programowej „Wojskowego Przeglądu Prawniczego” nt. „Prokurator w mundurze w nowej roli ustawowej”, *Wojskowy Przegląd Prawniczy* kwiecień-czerwiec 2016 r.
3. Tomasz Szczygieł, *Wojskowe postępowanie karne w II Rzeczypospolitej (1919-1939)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2017 r.
4. Materiały archiwalne z Wojskowego Biura Historycznego, nr teczki KZ 5-376.
5. <https://s.twojahistoria.pl/uploads/2018/07/Przegl%C4%85d-oddzia%C5%82%C3%B3w-Wojska-Polskiego-po-zaj%C4%99ciu-Wilna-1919.jpg>.
6. <https://www.militaryimages.net/media/slowikowski-kazimierz-m-m.55487/>.
7. https://www.wikiwand.com/pl/Departament_Sprawiedliwo%C5%9Bci_Ministerstwa_Spraw_Wojskowych.
8. <https://web.archive.org/web/20181125210455/http://pism.co.uk/B/BI12j.pdf>.
9. *Dziennik Personalny* 1920.08.18 R.1 Nr 31.
10. *Lista Starszeństwa Oficerów*, s. 304, Warszawa 1922 r. – Załącznik do *Dziennika Personalnego* 1922.06.08 R.3 Nr 13.
11. *Dziennik Personalny* 1923.09.11 Nr 59.
12. *Dziennik Personalny* 1926.02.06 R.7 Nr 8.
13. *Dziennik Personalny* 1929.02.14 R.10 Nr 4.
14. *Dziennik Personalny* 1932.01.30 R.13 Nr 2.
15. *Dziennik Personalny* 1932.12.31 R.13 Nr 157.